

Odpovědnost státu za škodu

Nebylo vůlí zákonodárce, a tedy ani neodpovídá účelu a smyslu úpravy promlčení v § 32 odst. 3 zákona č. [82/1998](#) Sb., aby se rozlišovalo mezi nároky na zadostiučinění peněžní a morální. Naopak, časové omezení nároků na náhradu nemajetkové újmy proti státu bylo zákonodárcem vnímáno jako přínosné a odlišnost této úpravy od úpravy jiných náhrad byla záměrná.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 2387/2012, ze dne 23.4.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně Mgr. V. J., zastoupené JUDr. V.V., advokátem, se sídlem v P., proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o náhradu škody a přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 41 C 213/2010, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 1. 2012, č. j. 53 Co 531/2011-162, tak, že dovolání proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 1. 2012, č. j. 53 Co 531/2011-162, se v rozsahu změny rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 30. 6. 2011, č. j. 41 C 213/2010-100, ohledně nároku žalobkyně na písemnou omluvu a zveřejnění omluvy v TV Nova, ČTK a MF Dnes zamítá; v rozsahu potvrzení rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 30. 6. 2011, č. j. 41 C 213/2010-100, ohledně nároku na zadostiučinění ve výši 5.000.000,- Kč s příslušenstvím se dovolání odmítá.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 30. 6. 2011, č. j. 41 C 213/2010-100, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni částku 3.626.999,25 Kč s příslušenstvím a co do částky 102.520,- Kč s příslušenstvím, částky 5.000.000,- Kč s příslušenstvím a příslušenství z částky 3.626.999,25 Kč od 13. 2. 2009 do 13. 8. 2009 žalobu zamítl. Dále uvedeným rozsudkem uložil žalované povinnost zaslat žalobkyni písemnou omluvu ve znění: „Vážená paní magistro, omlouváme se Vám za trestní stíhání Vaší osoby, které trvalo ode dne 11. 10. 2006 do 19. 8. 2008 a za vazbu, v níž jste byla od 13. 10. 2006 do 16. 11. 2006. V uvedené době došlo k poškození Vaší cti, narušení rodinných vazeb, ke vzniku psychického onemocnění Vaší dcery a omezení možností Vašeho profesního uplatnění. Za tyto zásahy se Vám omlouváme.“ a dále povinnost zveřejnit v TV Nova, ČTK a MF Dnes omluvu následujícího znění: „Omlouváme se Mgr. V. J. za trestní stíhání vůči ní ode dne 13. 10. 2006 do 19. 8. 2008 pro trestní čin přijímání úplatků v tzv. věci „B.“ a vazební stíhání od 13. 10. 2006 do 16. 11. 2006. Trestní stíhání bylo zastaveno. Ve věci bylo prokázáno, že skutek se vůbec nestal. Za újmu způsobenou Mgr. V. J., narušení jejího rodinného života a poškození cti se omlouváme.“ Rozhodl tak o nároku žalobkyně na náhradu škody (ve výši 3.729.519,25 Kč s příslušenstvím) a nemajetkové újmy (zadostiučinění v penězích ve výši 5.000.000,- Kč s příslušenstvím, písemné omluvě a zveřejnění omluvy), které jí měly být způsobeny nezákonným trestním stíháním, jež bylo zastaveno a v rámci něj žalobkyní vykonanou vazbou.

Městský soud v Praze napadeným rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku co do částky 5.000.000,- Kč s příslušenstvím potvrdil, ve výrocích, kterými byla uložena žalované povinnost zaslat žalobkyni písemnou omluvu a zveřejnit omluvu v TV Nova, ČTK a MF Dnes rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl. Ve zbývajícím rozsahu ve věci samé (co do náhrady škody) a ve výroku o náhradě nákladů řízení rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Ve vztahu k nároku na náhradu nemajetkové újmy vyšel odvolací soud ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, že dne 11. 10. 2006 bylo zahájeno trestní stíhání žalobkyně pro trestný čin přijímání úplatků, a to usnesením Policie ČR, Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu SKPV ČTS: UOOZ-80/V7-2006. Dne 13. 10. 2006 byla žalobkyně zadržena, dne 15. 10. 2006 vzata do vazby, která trvala až do 16. 11. 2006. Trestní stíhání bylo zastaveno usnesením Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 9 ze dne 24. 7. 2008, sp. zn. 2 ZT 462/2009, které nabylo právní moci dne 19. 8. 2008. Stížnosti žalobkyně proti usnesení o zahájení trestního stíhání i proti usnesení o vzetí do vazby byly zamítnuty. Trestní stíhání bylo zastaveno podle § 172 odst. 1 písm. a) trestního řádu, neboť bylo nepochybné, že se nestal skutek, pro který se trestní stíhání vedlo. Nárok na náhradu nemajetkové újmy žalobkyně uplatnila u žalované žádostí doručenou žalované dne 12. 3. 2010.

Soud prvního stupně posoudil nárok žalobkyně na náhradu nemajetkové újmy podle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění zák. č. [160/2006](#) Sb. (dále jen „OdpŠk“). Dovedl odpovědnost žalované za škodu způsobenou nezákonným usnesením o zahájení trestního stíhání žalobkyně. Nárok na zadostiučinění za nemajetkovou újmu v částce 5.000.000,- Kč zamítl, neboť jej shledal promlčeným podle § 32 odst. 3 OdpŠk. Co do nároku žalobkyně na zadostiučinění ve formě písemné omluvy a zveřejnění omluvy, soud prvního stupně žalobě vyhověl, když podle § 100 odst. 2 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“) dovedl, že tyto nároky jsou právy nemajetkovými, které nepodléhají promlčení.

Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že nárok na zadostiučinění za nemajetkovou újmu v částce 5.000.000,- Kč je podle § 32 odst. 3 OdpŠk promlčen, když žalobkyně svůj nárok uplatnila u žalované až žádostí doručenou dne 12. 3. 2010, ačkoli se o vzniku nemajetkové újmy dozvěděla s právní mocí usnesení o zastavení trestního stíhání dne 19. 8. 2008. Na rozdíl od soudu prvního stupně však odvolací soud dospěl k závěru, že je podle § 32 odst. 2 OdpŠk promlčen i nárok žalobkyně na náhradu nemajetkové újmy ve formě písemné omluvy a zveřejnění omluvy. Úprava promlčení v ust. § 32 odst. 2 OdpŠk je úpravou speciální, obecná úprava promlčení se tedy vůči těmto nárokům odvozovaným z ust. § 31a odst. 2 OdpŠk nepoužije. Protože žalovaná vznesla námitku promlčení jak do nároku na zadostiučinění v částce 5.000.000,- Kč, tak do nároku na zadostiučinění ve formě písemné omluvy a zveřejnění omluvy, odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně co do částky 5.000.000,- Kč potvrdil (dále jen „potvrzující výrok“) a co do nároku na písemnou omluvu a zveřejnění omluvy změnil tak, že žalobu v této části zamítl (dále jen „zamítavý výrok“).

Rozsudek odvolacího soudu v rozsahu potvrzujícího výroku a zamítavého výroku napadla žalobkyně dovoláním, jež považuje za přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) zák. č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění před novelou provedenou zákonem č. [404/2012](#) Sb. (dále jen „o. s. ř.“), v rozsahu zamítavého výroku, a podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. v rozsahu potvrzujícího výroku. Dovolání opírá o dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a), b) o. s. ř. Co se týče uplatněného dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., žalobkyně namítá nesoulad promlčecí doby v § 32 odst. 3 OdpŠk s ústavním pořádkem. Dále uvádí, že i pokud by bylo možno konstatovat ústavněprávní konformitu úpravy promlčecí doby v § 32 odst. 3 OdpŠk, nevztahuje se tato úprava promlčení na nárok na omluvu, ať již omluvu písemnou či omluvu zveřejněnou, když náhradou podle § 32 odst. 3 OdpŠk se rozumí pouze náhrada v penězích, uvedení v předešlý stav, případně nepeněžitá náhrada naturální povahy. Odkazuje přitom na analogii s úpravou institutu ochrany osobnosti v občanském zákoníku. Dále namítá, že vzniklá nemajetková újma přetrvala i po formálním ukončení trestního stíhání, celkový rozsah následků pro rodinný i profesní život žalobkyně vycházel najevo postupně a striktní trvání na okamžiku doručení usnesení o zastavení trestního stíhání jako okamžiku, kdy se žalobkyně dozvěděla o vzniklé nemajetkové újmě, by vedlo k nelogickému závěru,

že promlčení počíná a může skončit dříve, než je možno tento následek v plném rozsahu popsat a prokázat.

Za vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., označuje žalobkyně skutečnost, že řízení nebylo z důvodu posouzení ústavní konformity ust. § 32 odst. 3 OdpŠk přerušeno a věc předložena Ústavnímu soudu, ačkoli takový postup navrhovala, a dále nevyhovění důkazním návrhům směřujícím k prokázání přetrvávající nemajetkové újmy i po zastavení trestního stíhání.

Ve vztahu k potvrzujícímu výroku pak žalobkyně vymezuje následující otázky zásadního právního významu, které dle jejího názoru nebyly dovolacím soudem dosud řešeny: zda byl zákonodárcem uveden důvod pro mnohonásobně kratší délku promlčecí doby u práva na náhradu nemajetkové újmy ve srovnání s jinými nároky dle zákona č. [82/1998](#) Sb., v jakém rozsahu je povinen odvolací soud se námítkou rozporu určitého ustanovení zákona s ústavním pořádkem a návrhem na předložení věci Ústavnímu soudu zabývat a konečně zda mohou alespoň některé následky nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním, vzetím do vazby a šířením informací o těchto skutečnostech přetrvat i po formálním ukončení trestního stíhání. Žalobkyně navrhuje zrušení rozsudku odvolacího soudu a vrácení věci tomuto soudu.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

Podle čl. II bodu 7. zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. před 1. 1. 2013) se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů. Bylo-li napadené rozhodnutí vydáno dne 12. 1. 2012, Nejvyšší soud jako soud dovolací dovolání projednal a o něm rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění před novelou provedenou zákonem č. [404/2012](#) Sb.

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

Co se týče nároku žalobkyně na zadostiučinění ve formě písemné omluvy a zveřejnění omluvy stanovil odvolací soud práva a povinnosti účastníků oproti rozhodnutí soudu prvního stupně odlišně, dovolání je tedy v tomto rozsahu (proti zamítavému výroku rozsudku odvolacího soudu) přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Dovolání není důvodné.

Žalobkyně v dovolání namítá ústavní nekonformitu šestiměsíční promlčecí doby zakotvené v ust. § 32 odst. 3 OdpŠk. Tuto námítku neshledal Nejvyšší soud opodstatněnou. Ústavní konformitu citovaného ustanovení posuzoval Ústavní soud v usnesení ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. III. ÚS 3451/10 (všechna zde odkazovaná rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na jeho webových stránkách <http://nalus.usoud.cz>), ve kterém návrh na zrušení tohoto ustanovení odmítl. V usnesení ze dne 9. 7. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1615/12, se pak Ústavní soud vyjádřil následovně: „ (...) ustanovení § 32 odst. 3 zákona č. [82/1998](#) Sb. je ústavně konformní, neboť nezakládá nerovnost mezi jednotlivými poškozenými, bezdůvodně nepriviluje stát a není projevem svévole zákonodárce, protože odchýlnou úpravu otázky promlčení dovoluje specifický charakter uplatňovaného nároku, přičemž stanovená promlčecí lhůta poskytuje dostatečný časový prostor k jeho uplatnění.“

Právní úprava promlčení v zákoně č. [82/1998](#) Sb. rovněž neznevýhodňuje jen některé skupiny poškozených, jak žalobkyně namítá, neboť právní úprava promlčení nároků na náhradu nemajetkové újmy byla do zákona vložena současně s právní úpravou tento nárok zakotvující, a to zákonem č.

[160/2006](#) Sb., který nabyl účinnosti dne 27. 4. 2006 (shodně viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 11. 2011, sp. zn. 30 Cdo 96/2011; všechna zde odkazovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou veřejnosti dostupná na jeho webových stránkách www.nsoud.cz).

Rozsudek odvolacího soudu v rozsahu zamítavého výroku spočívá na posouzení, zda se promlčecí doba, stanovená v § 32 odst. 3 OdpŠk pro náhradu nemajetkové újmy, použije i na žalobkyní uplatněný nárok na písemnou omluvu a zveřejnění omluvy.

Podle § 31a odst. 1 OdpŠk bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu.

Podle § 31a odst. 2 OdpŠk se zadostiučinění poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.

Podle § 32 odst. 3 OdpŠk se nárok na náhradu nemajetkové újmy podle tohoto zákona promlčí za 6 měsíců ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o vzniklé nemajetkové újmě, nejpozději však do deseti let ode dne, kdy nastala právní skutečnost, se kterou je vznik nemajetkové újmy spojen.

Z citovaných zákonných ustanovení je zřejmé, že zák. č. [82/1998](#) Sb. používá pojmy „náhrada nemajetkové újmy“ a „zadostiučinění“ synonymicky. Z § 31a odst. 1 OdpŠk, které je právním základem pro nároky na náhradu nemajetkové újmy (vedle § 1 odst. 3 OdpŠk), vyplývá, že se za nemajetkovou újmu poskytuje zadostiučinění, které může mít podle § 31a odst. 2 OdpŠk podobu jak morální, tak i peněžní (relutární). Při stanovení výše peněžního zadostiučinění, ale i formy zadostiučinění vůbec, se podle § 31a odst. 2 věta druhá OdpŠk přihlíží k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 30 Cdo 716/2010 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2010, sp. zn. 30 Cdo 1209/2009).

Jednou z forem morálního zadostiučinění, kterou uvádí přímo § 31a odst. 2 OdpŠk, nikoli však formou jedinou, je konstatování porušení práva. Vedle konstatace porušení práva přichází v úvahu i jiné formy morálního zadostiučinění, z nichž jednou z nejtypičtějších je omluva (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 6. 2010, sp. zn. I. ÚS 904/08 a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2357/2010, uveřejněný pod č. 52/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Při úvaze o tom, jaká konkrétní forma morálního nebo peněžního zadostiučinění má být poškozenému v konkrétním případě poskytnuta, je třeba vyjít z toho, že poskytnuté zadostiučinění musí být přiměřené vzniklé nemajetkové újmě, přičemž není obecně vyloučeno poskytnout poškozenému morální zadostiučinění ve formě omluvy i peněžní zadostiučinění kumulativně, pokud byl nárok na peněžní a morální zadostiučinění kumulativně uplatněn žalobou a poskytnutí zadostiučinění jen ve formě omluvy by nebylo dostačující (přiměřené závažnosti vzniklé újmy a okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo).

Z uvedeného je tedy zřejmé, že omluva a její případné uveřejnění, je jednou z forem náhrady nemajetkové újmy (zadostiučinění) podle § 31a odst. 2 věta první OdpŠk a hovoří-li § 32 odst. 3 OdpŠk o promlčení nároku na náhradu nemajetkové újmy, lze jeho jazykovým výkladem dovodit, že dopadá jak na zadostiučinění ve formě peněžní, tak i na zadostiučinění ve formě morální (zejména konstatování porušení práva či omluvu).

Přesto, že jde v případě § 32 odst. 3 OdpŠk o jasné ustanovení zákona, vyložitelné za použití metody jazykového výkladu a nevzbuzující pochybnosti o obsahu v něm zakotvené právní normy, zabýval se

Nejvyšší soud otázkou, zda není smysl a účel daného ustanovení v rozporu se shora uvedeným závěrem, vědom si judikaturního závěru dosaženého ve vztahu k obdobné úpravě obsažené v § 13 odst. 2 obč. zák., podle kterého se právo na zadostiučinění v penězích promlčuje, neboť jde o osobní majetkové právo (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 11. 2008, sp. zn. 31 Cdo 3161/2008, uveřejněný pod č. 73/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Oproti tomu právo na náhradu nemajetkové újmy podle § 13 odst. 1 obč. zák. v jiné formě (např. ve formě omluvy), se jako osobní právo nepromlčuje (arg. podle § 100 odst. 2, věta první, obč. zák. se promlčují pouze práva majetková s výjimkou práva vlastnického).

Vázanost soudu zákonem totiž neznamena bezpodmínečně nutnost doslovného výkladu aplikovaného ustanovení, nýbrž zároveň vázanost smyslem a účelem zákona. V případě konfliktu mezi doslovným zněním zákona a jeho smyslem a účelem je důležité stanovit podmínky priority výkladu e ratione legis před výkladem jazykovým, podmínky, jež by měly představovat bariéru možné libovůle při aplikaci práva. Smysl a účel zákona lze dovodit především z autentických dokumentů vypovídajících o vůli a záměrech zákonodárce, mezi něž patří důvodová zpráva k návrhu zákona (ačkoliv ze souhlasu zákonodárce s osnovou návrhu lze jeho souhlas s jejími důvody pouze presumovat) a dále z argumentace přednesené v rozpravě při přijímání návrhu zákona. Smysl a účel zákona lze dále dovodit z pramenů práva. Při aplikaci právního ustanovení je nutno prvotně vycházet z jeho doslovného znění. Pouze za podmínky jeho nejasnosti a nesrozumitelnosti (umožňující např. více interpretací), jakož i rozporu doslovného znění daného ustanovení s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není jakákoliv pochybnost, lze upřednostnit výklad e ratione legis před výkladem jazykovým (srov. např. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st.-1/96, uveřejněné pod číslem 9/1997 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu nebo rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2008, sp. zn. 31 Odo 495/2006, uveřejněný pod číslem 45/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Důvodová zpráva k zák. č. [160/2006](#) Sb., kterým se mění zákon č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [201/2002](#) Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, v bodě 27 pouze uvádí, že „Novým ustanovením § 32 odst. 3 se výslovně stanoví promlčecí lhůta pro uplatnění nároku na náhradu nemajetkové újmy, a to tak, že se využívá jak subjektivní šestiměsíční lhůty, tak objektivní desetileté lhůty.“ Není z ní tedy patrna vůle zákonodárce, aby se promlčení vztahovalo výlučně na nároky zadostiučinění v peněžní formě.

Odlišnost pojetí náhrady nemajetkové újmy v zák. č. [82/1998](#) Sb. od jiných náhrad byla, a to včetně poukazu na krátkou promlčecí lhůtu, výslovně vyzdvižena poslankyní Poslanecké sněmovny J. H., zpravodajkou novely zák. č. [82/1998](#) Sb., později publikované jako zák. č. [160/2006](#) Sb., při jejím prvním čtení (dne 26. 10. 2005, sněmovní tisk č. 1117), která uvedla: „... je nutno ocenit možnost poškozených dosáhnout i náhrady nemajetkové újmy, jak bylo řečeno, která je poměrně dobře začleněna do stávajícího zákona a je časově limitována tak, aby opravdu směřovala k přímému odškodnění poškozeného, to znamená, že je tam nutnost uplatnit ji do šesti měsíců, což je odlišné u ostatních náhrad.“

Z uvedeného plyne, že nebylo vůlí zákonodárce, a tedy ani neodpovídá účelu a smyslu úpravy promlčení v § 32 odst. 3 OdpŠk, aby se rozlišovalo mezi nároky na zadostiučinění peněžní a morální. Naopak, časové omezení nároků na náhradu nemajetkové újmy proti státu bylo zákonodárcem vnímáno jako přínosné a odlišnost této úpravy od úpravy jiných náhrad byla záměrná.

Nelze tedy dovodit nejen nejasnost obsahu sousloví „nárok na náhradu nemajetkové újmy podle tohoto zákona“ v § 32 odst. 3 OdpŠk, ale ani to, že by účel a smysl daného ustanovení byl odlišný od

jeho významu zjistitelného jazykovým výkladem. Tento závěr nijak neodporuje obecnému pravidlu § 100 odst. 2 obč. zák., neboť úprava odpovědnosti státu za škodu a nemajetkovou újmu je úpravou speciální a občanský zákoník na ni lze použít pouze subsidiárně (srov. § 26 OdpŠk).

Ostatně i nový občanský zákoník předpokládá promlčení také jiných práv, než majetkových, stanoví-li tak zákon (srov. § 611 věta druhá zák. č. [89/2012](#) Sb.) a pokud by tento nárok žalobkyně časově spadal do působnosti nového občanského zákoníku, nebylo by o jeho promlčení pochyb (srov. § 612 zák. č. [89/2012](#) Sb.).

V této souvislosti nelze přehlédnout, že v případě § 31a odst. 2 OdpŠk se jedná o ustanovení, u kterého je na místě aplikace § 153 odst. 2 o. s. ř. ve vztahu k formě poskytovaného odškodnění. V daném případě totiž způsob vypořádání vztahu mezi účastníky vyplývá přímo z právního předpisu a v tomto ohledu omezuje účastníky v možnosti se svými nároky volně nakládat, neboť soud rozhodne o konkrétní formě zadostiučinění podle pořadí určeného v ustanovení § 31a odst. 2 OdpŠk za současného posouzení přiměřenosti zvolené formy zadostiučinění utrpěné nemajetkové újmy (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1684/2010). Shledá-li soud, že není na místě nahrazení zjištěné nemajetkové újmy přiznáním zadostiučinění v penězích, a nemajetkovou újmu nebylo možno odškodnit jinak, konstatuje porušení práva poškozeného ve výroku rozhodnutí, i když to žalobce nepožaduje (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2011, sp. zn. 30 Cdo 401/2010).

Přijetí závěru o nepromlčitelnosti nároku na náhradu morální újmy ve formě konstatování porušení práva, by v případě uplatněného nároku na náhradu nemajetkové újmy v penězích, ve světle výše uvedeného, vedlo k nechtěným důsledkům. Řízení o odškodnění by totiž pokračovalo i tehdy, pokud by nárok na náhradu nemajetkové újmy v penězích byl promlčen a jeho předmětem by již zůstal jen nárok na konstatování porušení práva, které by samo o sobě mohlo být nepřiměřenou formou zadostiučinění žalobcem utrpěné újmy.

Závěr odvolacího soudu, že se nárok žalobkyně na náhradu nemajetkové újmy způsobené jí trestním stíháním, posléze zastaveným, ve formě omluvy a jejího zveřejnění, promlčuje podle § 32 odst. 3 OdpŠk v subjektivní lhůtě šesti měsíců, je proto správný.

Žalobkyně v dovolání dále namítá, že vzniklá nemajetková újma (veřejná a dlouhodobá dehonestace s negativními účinky pro její psychický stav, rodinný život, zdraví jejích nejbližších a rovněž na její profesní kariéru) přetrvala i po formálním ukončení trestního stíhání. Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 22. 11. 2011, sp. zn. 30 Cdo 96/2011, stejně jako v usnesení ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2872/2012, dospěl k závěru, že o pozdější vědomosti poškozeného ve smyslu § 32 odst. 3 OdpŠk o nemajetkové újmě způsobené v důsledku trestního stíhání by bylo možno uvažovat pouze v případě, že by nemajetková újma poškozenému vznikla po doručení rozhodnutí o zastavení trestního stíhání. Skutečnost, že poškozený subjektivně pociťuje negativní důsledky trestního stíhání i po neurčitě dlouhou dobu po skončení trestního stíhání, a musí se s nimi určitým způsobem vypořádat, nepředstavuje další konkrétní nemajetkovou újmu, se kterou by bylo možno spojit běh subjektivní promlčecí doby.

Trestní stíhání, které se posléze ukáže jako nedůvodné, jakož i nedůvodné vazební stíhání, má závažné negativní dopady na osobnost člověka, jeho psychiku, čest, rodinný a společenský život, pracovní uplatnění, a podobně. Tyto negativní důsledky objektivně postihly i žalobkyni, avšak vznikly v průběhu trestního a vazebního stíhání, nikoliv až po jeho skončení.

Co se týče uplatněného dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., žalobkyně namítá, že odvolací soud nepřerušil řízení a nepředložil věc Ústavnímu soudu podle čl. 95 odst. 2 Ústavy ČR k posouzení ústavnosti ustanovení § 32 odst. 3 OdpŠk. Takový dovolací důvod je však neopodstatněný

za situace, kdy odvolací soud neshledal rozpor citovaného ustanovení s ústavním pořádkem.

Z ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) o. s. ř., stejně jako z ustálené rozhodovací praxe (srov. například nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 6. 1995 sp. zn. I. ÚS 30/94, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 6. 2006, sp. zn. 21 Cdo 1792/2005) je nepochybné, že soud podá Ústavnímu soudu návrh na zrušení zákona nebo jeho jednotlivého ustanovení, jen jestliže dospěje k závěru, že je dán rozpor s ústavním pořádkem. Skutečnost, že odvolací soud nedospěl ke stejnému právnímu závěru jako žalobkyně, nemá za následek, že by jeho rozhodnutí trpělo vadou řízení (viz usnesení ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2872/2012).

Žalobkyně dále v dovolání namítá, že nebylo vyhověno jejím důkazním návrhům ve směru prokázání přetrvávající nemajetkové újmy i po zastavení trestního stíhání. Taková námitka je však nedůvodná v situaci, kdy nárok na náhradu nemajetkové újmy, způsobené žalobkyni posléze zastaveným trestním stíháním, je promlčen a není proto třeba provádět dokazování k prokázání intenzity žalobkyní vytrpěné újmy. Újmu, která by, jak je shora vysvětleno, vznikla až po skončení trestního stíhání, žalobkyně netvrdila. Ani v této námitce tak Nejvyšší soud naplnění dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. neshledal.

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.). Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny. Takové vady však Nejvyšší soud z obsahu spisu nezjistil.

Nejvyšší soud proto dovolání podle § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. ohledně nároku žalobkyně na zadostiučinění ve formě písemné omluvy a zveřejnění omluvy v TV Nova, ČTK a MF Dnes zamítl.

Přípustnost dovolání proti rozsudku odvolacího soudu v rozsahu potvrzujícího výroku, může být založena výlučně podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., ve spojení s § 237 odst. 3 o. s. ř. Dovolání by mohlo být v tomto rozsahu shledáno přípustným jen tehdy, jestliže by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu je po právní stránce ve věci samé zásadně právně významné (§ 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. - se zřetelem k nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, je zrušeno uplynutím doby dne 31. 12. 2012; k tomu viz i nálezy ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1572/11).

Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží.

Dovolací přezkum je zde přitom předpokládán zásadně pro posouzení otázek právních, pročež způsobitým dovolacím důvodem je ten, jímž lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Jen z pohledu tohoto důvodu je možné (z povahy věci) posuzovat, zda dovoláním napadené rozhodnutí je zásadně významné.

Již z výše uvedeného vyplývá, že posouzení ústavní konformity šestiměsíční promlčecí doby zakotvené v ust. § 32 odst. 3 OdpŠk a nepředložení věci Ústavnímu soudu podle čl. 95 odst. 2 Ústavy ČR za situace neshledání rozporu tohoto ustanovení s ústavním pořádkem odvolacím soudem je v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu, od níž nemá Nejvyšší soud důvodu se ani v této věci odchýlovat, a nepředstavuje tedy jiné řešení ve smyslu § 237 odst. 3 o. s. ř. (srov. usnesení

Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2011, sp. zn. 30 Cdo 2651/2010, usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. III. ÚS 3451/10, usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 7. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1615/12).

Zásadní právní význam ve smyslu § 237 odst. 3 o. s. ř. nemůže napadenému rozsudku přiznat ani otázka posouzení okamžiku, kdy se žalobkyně dozvěděla o vzniklé nemajetkové újmě spočívající v nezákonném trestním stíhání a nezákonném vzetí a držení ve vazbě (§ 32 odst. 3 OdpŠk), neboť i ta byla odvolacím soudem posouzena v souladu s rozhodovací praxí Nejvyššího soudu (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 11. 2011, sp. zn. 30 Cdo 96/2011, rozsudek ze dne 21. 4. 2011, sp. zn. 30 Cdo 2371/2009) za situace, kdy odvolací soud počátek běhu subjektivní promlčecí doby spojil s okamžikem nabytí právní moci usnesení o zastavení trestního stíhání, a kdy odvolací soud určité negativní důsledky trestního stíhání pocítované žalobkyní dodnes neposoudil jako další konkrétní nemajetkovou újmu, se kterou by bylo možno spojit běh subjektivní promlčecí doby.

Nejvyšší soud proto dovolání ohledně nároku žalobkyně na přiměřené zadostiučinění v částce 5.000.000,- Kč s příslušenstvím podle ustanovení § 243b odst. 5, § 218 písm. c) o. s. ř. odmítl jako nepřipustné.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Nájemné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Péče o dítě \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o smlouvě budoucí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)